

SRBIJA: Crkve i verske zajednice nakon ukidanja Ministarstva vera

Draško Đenović, Centar 9, Beograd (www.centar9.info) 8. novembra 2012.

Nakon što se 2. avgusta Beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar požalio Centru 9 na tempo povraćaja imovine katoličke crkve Beogradskoj nadbiskupiji (vidi <http://www.centar9.info/archive/article/pdf/185/sr-SR/SRBIJA:-Izve%C5%A1taj-o-verskim-slobodama-i-ukidanje-Ministarstva-vera>), u javnost je izašao i sekretar Međunarodne biskupske konferencije „Sv. Ćirilo i Metodije“ zrenjaninski biskup mon. dr Ladislav Nemet. Ispostavilo se da primedbu na proces restitucije nema samo Beogradska nadbiskupija već i ostale dijeceze Katoličke crkve u Srbiji. Nemet je, na konferenciji za novinare koja je održana u sedištu Sremske biskupije u Petrovaradinu, povodom održavanja Međunarodne biskupske konferencije istakao da „već šest godina postoji zakon o restituciji crkvene imovine, ali se on vrlo sporo sprovodi i to nas svakako boli... U sklopu evrointegracija Srbije jedna od državnih obaveza je vraćanje nacionalizovane imovine prethodnim vlasnicima“, rekao je monsinjor Nemet, dodajući da se „ponekad stiče utisak da se traže posebni razlozi kako bi se restitucija odložila“.

Zasedanju su prisustvovali i barski nadbiskup Zef Gaši, koji je i predsednik Međunarodne biskupske konferencije, zatim, beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar, sremski biskup Đuro Gašparović, subotički biskup Janoš Penzeš, kotorski biskup Ilija Janjić, grkokatolički egzarch za Srbiju i za Crnu Goru Đura Džudžar, skopski biskup Kiro Stojanov i prizrenski apostolski upravitelj Dode Đerđi.

Mons. Nemet je ukazao na problem nemogućnosti plaćanja osiguranja za rimokatoličke sveštenike u Srbiji, istakavši da se radi o relativno malom broju ljudi, oko 250, i da bi taj problem uz dobru volju moguće lako rešiti.

Nakon prestanka postojanja Ministarstva vera i dijaspore i formiranja Kancelarije za saradnju sa crkvama i verskim zajednicama Uredbom vlade Srbije od 2. avgusta 2012. godine, na njeno čelo je početkom septembra, nakon probijanja zakonskog roka za imenovanje, postavljen Mileta Radojević, bivši direktor GSP Beograd. Iako je ranije bilo reči da će sve (tradicionalne) crkve i verske zajednice morati da se slože oko osobe koja će biti imenovana na mesto direktora Kancelarije, stiče se utisak da je činjenica da je prestankom rada bivšeg Ministarstva prestalo i finansiranje crkava i verskih zajednica, ubrzala izbor Radojevića na ovo mesto.

Od kako je Ministarstvo prestalo sa radom, niko nije imao ovlašćenje da potpisuje naloge za isplatu budžetskog novca, tako da je sve bilo blokirano. Zbog gašenja resornog ministarstva, većina crkava i verskih zajednica od juna nije primila ni dinar iz državnog budžeta. Pojedine verske institucije još od prošle godine nisu primile nijednu uplatu. Zbog višemesečne paralize, najviše su trpeli zaposleni i učenici na bogoslovijama na Cetinju, u Foči i u manastiru Krka, kao i dve novopazarske medrese. Iako je školska godina već bila počela, zbog nepostavljanja direktora Kancelarije, njima od juna nije bio uplaćen novac, iako je za te potrebe izdvojeno 112 miliona dinara za 2012. Ništa bolje nisu prošli ni projekti za visoko teološko obrazovanje, kojima je, pre zaustavljanja finansiranja prestankom rada Ministarstva, bilo odvojeno 50 miliona dinara. Kritično je bilo i među pravoslavnim sveštenicima na Kosovu, jer njihov rad i izdržavanje Srbija pomaže sa 55 miliona dinara, što je, takođe, obustavljeno. To je, međutim, samo deo od 678 miliona dinara, koliko je država početkom godine rezervisala za pomoć crkvama i verskim zajednicama. Postavljanjem Radojevića na mesto direktora Kancelarije stvoreni su ponovo uslovi za isplatu sredstava budžetskim korisnicima.

Nemet je naveo je da je Katolička crkva uspostavila kontakt sa Kancelarijom za saradnju sa crkvama i verskim zajednicama, ali je dodao da još nije jasno koje su sve nadležnosti prešle u druga

ministarstva, nakon što je ukinuto Ministarstvo vera i dijaspora. Direktor kancelarije je 29. oktobra posetio Beogradskog nadbiskupa, ali je interesantno da o ovoj poseti beogradski mediji kao ni nadbiskupski veb-sajt nisu ništa objavili, već informacija stoji među vestima na sajtu Vlade Srbije. „Nemamo jasnu sliku kako će se nadležnosti dalje podeliti, a sama vladina kancelarija zasad nema ni svoj internet sajt“ - kazao Nemet.

O ovom problemu svedoči i činjenica da se Centru 9 u prethodnom periodu obratilo više manjinskih verskih zajednica i NVO s pitanjem za kontakt podatke pomenute Kancelarije. Prema saznanjima Centra 9, Registar crkava i verskih zajednica sada vodi Ministarstvo pravde i državne uprave, mada se na sajtu pomenutog Ministarstva nalaze samo informacije o registraciji Udruženja građana i političkih partija.

Zbog odsustva kontakta s javnošću stiče se utisak da Kancelarija želi da radi daleko od očiju javnosti. U tekstu Konkursa za realizaciju projekta „Unapređenje verske kulture, verskih sloboda i tolerancije“ koji je raspisala Kancelarija za saradnju s crkvama i verskim zajednicama 31.10.2012, a za koji je malo ko znao, i s rokom od svega 10 dana, između ostalog postoji nepostojeći link a u tekstu se kaže i da projekat treba da ima i „značaj za rad ministarstva“. Ostalo je samo nejasno kog ministarstva.

Tekst konkursa je postavljen na sajtu Vlade Republike Srbije <http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=178976> među brojnim drugim obaveštenjima, stiče se utisak – možda da bi ga pronašli samo oni koji su unapred znali kada i gde će biti postavljen. Ono što je takođe interesantno je da su oblasti konkursa „Afirmacija, zaštita i razvoj srpske kulturne baštine i njeno prezentovanje, podsticanje verskog kulturnog stvaralaštva, afirmacija, zaštita i razvoj verske kulture kao činioca etničkog i kulturnog identiteta nacionalnih manjina u Srbiji“ čime se verske slobode i tolerancija, koje su navedene u naslovu konkursa isključuju, a s druge strane se jasno pokazuje da se konkurs prvenstveno bavi nacionalnom baštinom i etničkim identitetom a ne promocijom verskih prava i tolerancije.

Činjenica da biti tradicionalan u Srbiji ne znači biti i jednak s ostalima svedoči i nedavna smrt biskupa Evangeličke hrišćanske crkve u Srbiji, Arpada Dolinskog koji je preminuo 7. septembra. Iako je bio u pitanju poglavar jedne od sedam tradicionalnih crkava i verskih zajednica u Srbiji, Centar 9 nije pronašao da se bilo ko od zvaničnika osim Nacionalnog saveza Mađara oglasio tim povodom. Evangelička hrišćanska crkva sa sedištem u Subotici je pravni naslednik Nemačke evengeličke crkve u Kraljevini Jugoslaviji. Beogradski, ali i drugi mediji uključujući i one u Vojvodini se ovim povodom nisu oglašavali a nije bilo primećeno ni da se oglasila ni Kancelarija za saradnju s crkvama i verskim zajednicama što je bilo za očekivati obzirom da je reč o predstojitelju jedne tradicionalne crkve s kojim je nekadašnje Ministarstvo vera imalo saradnju.